

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 8. Chiloënses Insulæ excoluntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

quàm postea ægrè se moribus Christianorum accomodavit; longèque plus laboris in fruge excolenda, quàm in feminanda, ponendum fuit. Præcipuus obex bonorum morum poligamia erat, & vetus consuetudo Chilenorum, conjuges quanto maximo possunt numero ementium, renuentiumque eas deserere, quas magno pretio comparaverint. Præterea libertatis amittendæ suspicio, si feritatis ostentatione depositâ, mansuetudinem Christianam præferant: dæmonum furor, & id genus similia, ne Fidem conservarent aut capefferent, magno obstaculo erant: continuis tamen excursionibus omni ope contendebant Socii, ne qui se Christo consecrarent, dæmonis servitio se denuò manciparent, quorum improbo labore fructus perceptus est, pro conditione locorum non usquequaque penitendus.

ARCHIPELAGI Chiloënsis insulas gnaviter excolebant, Melchiore Vanegâ præposito, terni Socii. Ad eas insulas semel in anno navis una militibus stipendium lata, ab Chileno Prætoze mittebatur, subvehebatque etiam Sociis, liberalitate Regis Catholici extrema mundi attingentis, aliquantulam annonam: extra quæ tempora nullum cum Apostolicis his viris litterarum alteriusve rei commercium intercedebat, nisi quod post binos ternosve annos mutatis vicibus ad Conceptionis Collegium, conscientiarum suarum rationem reddituri, renavigarent. In his insulis ad octoginta Ædiculas, toridem in vicis littoralibus abs se constructas, continuatâ fermè per totum annum navigatione se conferentes, sex octòve dies in singulis commorati, Barbarorum salutis indefessâ operâ intendebant. Et verò tam grata Insularum præsentia Sociorum erat, ut cum ex uno pago, insulave, ad aliam properarent, lamentabiliter Indi se deferi quererentur, citum regressum lacrymis, gestibus, voce postulantes. Famâ de eorum adventu per quamcumque Insulam delatâ, prodibant catervatim Barbari ex antris & sylvestribus locis, infantes suos Baptismo, & se Exhomologesi, offerentes. Si qui vexationum metu prodire non audebant, aut morbis detinebantur, per abrupta montium & sylvarum in via ab Sociis indagabantur, nullis laboribus parcentibus, quò aliquo animarum lucro ditescerent: & verò ingens retulere: nam perpetuis terrâ marique excursionibus effecere, ut rari jam adultæ ætatis homines in omnibus Chiloënsibus insulis reperirentur, qui non Baptismum admisissent: constatque ex Provincialis ad Generalem Præpositum litteris, à primo Societatis in eas insulas ingressu, per Socios novem circiter capitum millia fuisse baptizata. Tantis laboribus fructibusque non contenti, ultima terrarum pervadentes, ad Chunorum Huillorumque terras penetrare ausi sunt: quam expeditionem, quia egregium Apostolicæ fortitudinis exemplar habet, retracto ad præterita tempora tantisper stylo, non illibenter simul expediám.

CUM Didacus Torres Provincialis Melchiorem Vanegam, & Joannem-Baptistam Ferrufinum ad Chiloënses Insulas primùm amandaret, utrique in mandatis dederat, ut in Chunorum & Huillorum, freto Magellanico adjacentium, mores diligenter inquirerent, & si quæ spes affulgeret eò facem Evangelicam traducendi, speciatim ad se perscriberent: quorum utrorumque votis Delco, Chunorum facile princeps, satisfecit. Is commercii ergò è patria ad Chiloënses insulas ventitare solitus, aliquando repererat inter Hispanorum commercia gemmam Evangelicam; & Petri nomen in Baptismo consequutus, nihil optabat ardentius, quàm ut filius idem beneficium adipisceretur: ejus rei gratiâ ad Socios, Chiloënsium insularum inspectione occupatos, veniens, multiplici utrumque gaudio perfudit. Trahebat secum in quinque navigiis, præter familiam, numerosum comitatum, & Chiloënsis linguæ peritum, quo usus interprete, post mutæ gratulationis officia, hæc fermè de Chunorum & Huillorum moribus Delco ab Sociis interrogatus narravit. *Ab Chiloënsi, inquit, Archipelago distat tridui itinere Guatana, prima Chunorum insula: eò itur per mare continuâ fermè tempestate commotum, exiguo quidem insularum, notitiam maris ac ventorum quotidiano usu adeptorum, periculo: sed si externi adnavigent, ob syrtes & vada, certum aditur naufragii discrimen. Caterum gens omnis partim in continenti America ora, partim in insulis propè innumeris, non procul ab littore*

habitat.

*Religionis
promovendæ
impedimèta.*

**CAPUT
VIII.**
Chiloënses
Insulæ ex-
coluntur.

*Octoginta
facilla adi-
ficantur.*

**CAPUT
IX.**
De Chunor-
um & Huil-
lorum mo-
ribus.